

nutily si vydání zvláštního zákona proti pijáctví (na příklad rakouský říšský zákon ze dne 19. července 1877, čís. 67 ř. zák., plativší pro Halič a Bukovinu), zákonodárce neprohlásil dluhy, vzniklé naléváním lihovin na úvěr, nicotnými, nýbrž toliko nežalovatelnými, příslušné pohledávky tedy za nežalovatelné obligace naturální. Kdyby bylo prokázáno, že žalobce naléval žalovanému, ač tento pro opilost nebyl si již vědom dosahu svého jednání, nedošlo ovšem v tom kterém případě ani ke vzniku smlouvy pro nedostatek vážnosti a opravdivosti vůle při uzavírání smlouvy po rozumu §§ 865, 869 obč. zák. Než případ tento nebyl ani tvrzen, tím méně zjištěn. Soud zjistil pouze na základě výpovědi svědkyně Kateřiny P-ové, že viděla žalovaného v synově hospodě hodně opilého, takže již nic nevěděl, nikoli však, že by mu žalobce v tomto stavu ještě dále naléval pivo nebo kořalku. Odvolací soud naopak výslovně uvádí, že není zjištěno, že žalobce naléval žalovanému lihoviny, když již byl ve stavu opilosti neb podnapilosti. Proto není třeba zabývatí se blíže vývody dovolání, pokud vycházejí z tohoto nezjištěného předpokladu.

Čís. 6437.

Dokázati, že zůstavitel, jenž nebyl pro duševní chorobu pod opatrovnictvím, byl v době posledního pořízení nepřičetným, náleží tomu, kdo z tohoto důvodu žaluje o neplatnost posledního pořízení.

Otázka, zda pořizovatel byl v okamžiku posledního pořízení šíleným nebo jinak duševně chorým a zda jednal po zralé úvaze, jest otázkou skutkovou.

Při závěti psané vlastní rukou (§ 578 obč. zák.) stačí po případě podpis zůstavitelův pouhým křestním jménem. Lhostejno, že po podpisu bylo připsáno několik slov.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1926, Rv II 161/26.)

Žalobkyně, sestra zůstavitelky, domáhala se na žalovaném, manželi zůstavitelky, by byla prohlášena neplatnou závěť, již byl žalovaný ustanoven universálním dědicem. Závěť byla napsána vlastní rukou zůstavitelky ve formě dopisu s nadpisem »milovaný manželi«, zůstavitelka vřelými slovy loučila se se svým manželem, psala, že odejde, odkud není návratu, a konečně napsala: Všechno, co bylo moje, ti odevzdávám, dělej si s tím co chceš, a zůstavitelka se podepsala slovy: S Bohem, tvá žena Růžena. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Soud první stolice neposoudil věc nesprávně po stránce právní, uznáv, že dopis Růženy V-ové, na základě něhož byla odevzdána žalovanému její pozůstalost, jest jejím posledním pořízením a má všechny zákonné náležitosti (§ 578 obč. zák.). Pro ustanovení za dědice není směrodatným jen doslov, nýbrž smysl posledního pořízení. Z dopisu Růženy V-ové jde nade vší pochybnost

na jevo zřejmý úmysl Růženy V-ové pořídit o jmění a ustanoviti manžela svého, žalovaného, dědicem, neboť Růžena V-ová výslovně píše, že nemůže býti dále na světě, poněvadž její nemoc se nikdy nevyléčí, že odejde, odkud není návratu, a konečné »všechno, co bylo moje, ti odevzdávám, dělej si s tím co chceš, já vím, že kdybych byla zdráva, že bys mě měl taky rád, nedělej si žádný zármutek Jánoušku, s Bohem, tvá žena Růžena«. Z toho je zřejmo, že Růžena V-ová odevzdává všechno, celý svůj majetek, žalovanému pro případ své smrti, ustanovuje ho tedy dědicem (§ 553 obč. zák.). Je nerozhodno, kdy Růžena V-ová po sepsání dopisu zemřela, zda hned, či později, kdyžť zjištěno, že dopis psala v úmyslu, by poříдила o svém majetku pro případ své smrti, a není ani tvrzeno, že učinila jiné poslední pořízení. Bez významu je též, že dopis není ani datován, ani není určito, ze které doby pochází, poněvadž není dle § 578 obč. zák. potřebí, by se přidával den, rok a místo, kde a kdy poslední vůle jest sepsána. Podle § 578 obč. zák. má, kdo poslední vůli učiniti chce, písemně a beze svědků, závěť nebo dovětek vlastní rukou sepsati a vlastní rukou jméno své v něm podepsati. V případě tomto byl předpis tento zachován, neboť zůstavitelka podepsala se v dopise, ve kterém ustanovila manžela svého dědicem, po tomto ustanovení křestním jménem a po podpisu ještě připojila »není mi možno dále žít. Dej mi moje svatební šaty do truhle prosím tě proto neodsuzuj žij blaze«. Byl tedy podpis zůstavitelky na konci posledního pořízení a nevádí, že po podpisu bylo připojeno ještě několik slov. Podpisem dala zůstavitelka na jevo, že všechno, co před tím psala, jest jejím rozhodnutím. Podpis křestním jménem vyhovuje v případě tomto, kde žena píše manželovi svému a podepisuje se jak obvykle, předpisu §u 578 obč. zák., a vylučuje každý omyl o totožnosti zůstavitelky. Právně též uložil soud první stolice důkazní břímě o tom, že zůstavitelka nebyla, pořizujíc, úplně přičetnou, žalobkyni, která se domáhá neplatnosti závěti v náležité formě zřízení. Podle §u 567 obč. zák. musil by žalovaný jen tenkrát dokázati, že zůstavitelka byla při rozumu, když pořizovala, kdyby zůstavitelka byla bývala pod opatrovnictvím proto, že pozbyla zdravého rozumu. Poněvadž zůstavitelka nebyla pod opatrovnictvím, musí žalobkyně prokázati, že zůstavitelka nebyla úplně přičetnou, když pořizovala. Důkaz tento se žalobkyni nezdařil, jak právem má soud první stolice za to, oceniv správně provedené důkazy. Poukazuje se proto na zjištění prvního soudu správně odůvodněné, kterému se odvolací soud úplně připojuje. Z dopisu, z posudku znalců a z výpovědí znaleckých svědků jde jasně na jevo, že zůstavitelka byla, sepisujíc poslední pořízení, docela přičetnou, a že při nejmenším žalobkyně neprokázala, že poslední pořízení nebylo učiněno při zdravém rozumu, s dobrým rozmyslem a rozvážením, prostě násilím, podvodu a podstatného omylu (§ 565 obč. zák.).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., nelze přiznati oprávněnosti. Neprávem vytýká dovolání, že odvolací soud

nesprávně dovodil úmysl zůstavitelky z dopisu, jež manželé svému adresovala, tvrdě, že dopisu tomu schází nejpodstatnější náležitost závěti, totiž úmysl, učiniti poslední pořízení. Vždyť z dopisu toho zřejmě vyplývá úmysl zůstavitelky ustanoviti dědice a pořídití o jmění na případ smrti. Vysvětluje to ze slov, že odejde, odkud není návratu (že zemře) . . . vše, co bylo moje, ti odevzdávám, dělej si s tím co chceš, t. j. do vlastnictví jakožto neobmezeného panství nad věcí. Že při tom současně projevuje úmysl vzít si život, a sděluje důvody tohoto svého kroku, není nikterak na závadu úsudku, že zde jest onen úmysl projeven. Právem proto vyčetl odvolací soud z dopisu zřejmý úmysl Růženy V-ové, pořídití o jmění a ustanoviti manžela dědicem. Na okolnosti, zda si vzala zůstavitelka život již v nemocnici, či teprve po odchodu z ní, nic nezáléží. Soud dovolací sdílí i právní názor soudu druhé stolice, že žalobkyni stihá břímě průvodní, dokázati nepřičetnost zůstavitelky v době pořizování (§ 566 obč. zák.), a poukazuje v tom směru na správné důvody soudu odvolacího, které nejsou vývody dovolání nikterak vyvráceny. Otázka, zda pořizovatelka byla v okamžiku zřízení posledního pořízení šílenou, nebo jinak duševně chorou a zda jednala po zralé úvaze, jest otázkou skutkovou. Zjistil-li tedy odvolací soud na základě posudku znalců, že zůstavitelka byla, sepisujíc poslední pořízení, docela přičetnou a že jednala s rozvážením toho, co koná, vlastně správně, jak znalci praví, že nelze najíti důkaz o duševní její chorobě, rozuměj, že tu není známek, jež by na takovou chorobu a vůbec na nepřičetnost souditi daly, nelze toto zjištění dovoláním napadati. Musil proto dovolací soud všechny právě uvedené výtky nechat nepovšimnuty. Výtku, že nestačí ku platnosti závěti podpis jménem křestním a že nestačí podpis, kterýž se stal v kontextu a nikoli na konci listiny, činí dovolatelka neprávem. Při pořizování, které, jako v tomto případě, se stalo dopisem manželky manželovi, stačí, použila-li k podpisu svého jména křestního s dodatkem »tvá žena«, jehož pravidelně používala v dopisech s manželem, takže jest vyloučena pochybnost o totožnosti pisatelky dopisu. Ještě západohaličský zákonník vyžadoval podpis jménem a příjmením, později bylo však v občanském zákonníku upuštěno od této náležitosti, neboť bylo redaktory občanského zákonníka zamýšleno zmírniti obřadnosti posledního pořízení, a stačí proto podpis, jakého obyčejně zůstavitel používá (Ofner, Protok. I., str. 347). Podpis se stal, jak nesporno, větou: »Já-noušku s bohem, tvá žena Růžena, není mi možno dále žít . . .« Po té následuje ještě dodatek: »Dej mi moje svatební šaty do truhle, prosím tě, proto mne neodsuzuj, žij blaze . . .« Právem uvádí v tom směru odvolací soud, že podpis zůstavitelky byl na konci posledního pořízení a že nevádí přičinění ještě několika slov, že svým podpisem dala zůstavitelka na jevo, že jest jejím rozhodnutím, co před tím psala. Poněvadž jmenování dědice jest v dopise před podpisem zůstavitelčiným, nemůže býti pochybnosti o platnosti této závěti.